

Lars Plahn
Tel: 010-698 12 16
lars.plahn
@naturvardsverket.se

2011-12-09 Dnr NV-06561-11

1 Konsekvenser av Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2011:7) om jakt efter älg och kronhjort

1.1 Sammanfattning

Beslutet att förändra dagens älgförvaltningssystem utgår från att förvaltningen är lokalt förankrad och ekosystembaserad för att skapa en älgstam av hög kvalitet i balans med foderresurserna. Förvaltningen ska ta hänsyn till viktiga allmänna intressen som rovdjursförekomst, förebyggande åtgärder avseende trafikolyckor med älg inblandad och inverkan på biologisk mångfald samt till jordbruk och skador på skog. Förvaltningen ska vara adaptiv, vilket innebär att den ska anpassas till nya eller förändrade förhållanden. För att underlätta genomförandet av detta har riksdagen beslutat om att införa en ny ansvarsnivå, så kallade älgförvaltningsområden. Inom varje sådant område ska en älgförvaltningsgrupp tillsättas som har till uppgift att upprätta en älgförvaltningsplan för området. Älgförvaltningsgruppen består av tre representanter för markägarna och tre för jakträttshavarna. Dessa utses efter förslag av markägarnas och jägarnas organisationer. Enligt jaktförordningen(1987:905) ersätter en företrädare för rennäringen en av jägarrepresentanterna i älgförvaltningsgruppen i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Till ordförande för gruppen utses en markägarrepresentant som också har utslagsröst vid lika antal röster i en omröstning. Genomförandet av detta nya system under en så kort tid som ett drygt år kommer att kräva omfattande insatser av alla inblandade, inte minst länsstyrelserna. Den nya förvaltningen träder ikraft den 1 januari 2012 och kommer att påverka älgjakten hösten 2012. Även om älgskötselområdenas ansvar för den adaptiva älgförvaltningen i det nya systemet förändras ska det även fortsättningsvis

krävas att ett älgskötselområde upprättar en skötselplan (propositionen 2009/10:239 "Älgförvaltningen"). Lokala förhållanden som beskrivs i älgskötselplanerna för att förebygga skador på skog, jordbruk och i trafiken men även lokala effekter av rovdjur ska särskilt beaktas vid arbetet med älgförvaltningsplanerna.

Regleringen bedöms inte få några negativa effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Reglerna om en ny älgförvaltning riktar sig i första hand till enskilda jägare, markägare och myndigheter. Jägare är privatpersoner eller, i vissa fall, särskilda sammanslutningar. Företag kan däremot äga mark och därigenom få uppgifter i den nya förvaltningen. Markägarnas organisationer ska bland annat föreslå ledamöter till älgförvaltningsgruppen. En sådan uppgift kan komma att läggas på en anställd i ett företag som en del av anställningsuppgifterna. Arbetsinsatsen som ledamot är dock av mindre omfattning (uppskattningsvis ca 5 dagar per år) och bygger på ett frivilligt deltagande vilket gör att den negativa effekten för företaget är begränsad. Vår uppskattning är att det maximalt kan beröra 420 personer anställda på sådana företag som äger mark. Det bör motsvara en total maximal kostnad på 4 200 000 kr. Dessutom ersätts varje aktivt deltagande ledamot med 5 000 kr per år. Det motsvarar för 420 personer en intäkt på 2 100 000 kr. Positiva effekter av betydelse för företag som äger mark är att de får bättre förutsättningar att påverka skadesituationen i skog och mark än vad de har idag, vilket de också har efterfrågat. Föreskrifterna anses inte ha någon inverkan på små företag.

Mot bakgrund av beslutade ändringar i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905) om älgjakt (proposition 2009/10:239 "Älgförvaltningen"), och med beaktande av att jakt efter stora rovdjur idag regleras på annat håll, har Naturvårdsverket valt att upphäva NFS 2002:19 och att ta fram nya föreskrifter och allmänna råd.

Naturvårdsverket upphäver samtidigt allmänna råd 96:2 "Rätten till fälld älg och fallvilt av älg". Exempelvis upphör B-områden och E-områden genom beslutet om ny älgförvaltning och rätten till älg som statens vilt i samband med trafikolyckor har tidigare förändrats genom NFS 2010:9.

1.2 Föreskrifter

Begrepp

1-4 §§

Naturvårdsverket föreslår att en definition av "ekosystembaserad förvaltning av älgstammen" införs i 2 §.

Vidare föreslår Naturvårdsverket att älgskötselområden och licensområden för älgjakt gemensamt benämns älgjaktsområden. Diskussioner i referensgruppen har visat att "jaktområden" används som begrepp men att det varierar vilka områden som inräknas. Nu tydliggörs att oregistrerade områden inte ingår i

föreskriftens begrepp utan att det är ett samlingsbegrepp för älgskötselområden och licensområden.

Inrättande och registrering m.m.

Inrättande och ändring av älgförvaltningsområden

5-7 §§

Det tydliggörs att ett älgförvaltningsområde i huvudsak ska omfatta en avgränsad älgstam och så långt det är möjligt vara sammanhängande. (5 §). Det har framställts önskemål om att Naturvårdsverket ska föreskriva att Viltförvaltningsdelegationen hos länsstyrelserna ska besluta om inrättande av älgförvaltningsområden m.m. Naturvårdsverket anser inte att verket kan föreskriva att just Viltförvaltningsdelegationen ska ha olika uppgifter hos länsstyrelsen. Uppgifter för Viltförvaltningsdelegationen som inte redan kan anses omfattas av förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegation skulle i så fall istället behöva hanteras av behörigt departement genom ändringar i förordningen om viltförvaltningsdelegationen och/eller förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion. Vidare ska viltförvaltningsdelegationen enligt 3 § förordningen om viltförvaltningsdelegation besluta om övergripande riktlinjer för, i detta fall, älgförvaltningen

Länsstyrelserna tillförs nya arbetsuppgifter med den nya älgförvaltningen och vissa arbetsuppgifter upphör, exempelvis handläggning av ärende rörande dagens B- och E-områden. Vidare kommer förhoppningsvis administrationen avseende licensområden att minska på sikt. De nya uppgifter som länsstyrelserna kommer att få enligt föreskrifterna är i huvudsak att besluta om att inrätta älgförvaltningsområden efter samråd med markägarnas och jägarnas organisationer och, i förekommande fall, andra länsstyrelser. Länsstyrelserna måste i detta arbete givetvis ta ställning till gränser, barriärer etc. Länsstyrelsen ska därefter tillsätta ledamöter i älgförvaltningsgrupper för varje älgförvaltningsområde samt granska och fastställa den älgförvaltningsplan som älgförvaltningsgruppen tar fram. Länsstyrelsen svarar även för eventuella ändringar i indelningen av älgförvaltningsområden och för att fastställa ändringar i älgförvaltningsplanerna. Länsstyrelserna ska besluta om avgiften för fälld älg, från och med 1 januari 2012 även för älgkalv. Länsstyrelsen betalar ut arvode och andra kostnader för älgförvaltningsgruppens arbete. Länsstyrelsen ska även godkänna älgskötselområdenas planer, efter granskning av älgförvaltningsgruppen. Sammantaget blir det ostridigt en ökad arbetsbelastning enligt Naturvårdsverkets bedömning. En viktig faktor avseende arbetsbelastningen är naturligtvis hur väl fungerande samarbetet mellan markägare och jägare blir, inte minst i den nya älgförvaltningsgruppen.

Enligt prop. 2009/10:239 ska älgförvaltningsområden kunna omfatta mer än ett län. Den länsstyrelsen inom vilket län huvuddelen av arealen ligger ska besluta om ett sådant inrättande. Detta förutsätter samråd med berörda länsstyrelser. Den länsstyrelse som har registrerat ett älgförvaltningsområde är den myndighet som ska pröva registrering av ett älgskötselområde eller licensområde för älgjakt. Det blir också till den myndigheten som älgavgiften ska erläggas.

Naturvårdsverket föreslår att det lämnas åt berörda länsstyrelser att reglera hur fördelningen av erlagda avgifter ska regleras dem emellan (34 §). Ett älgförvaltningsområde som omfattar mer än ett län förutsätter att berörda länsstyrelser är överens, vilket möjliggör principöverenskommelser om fördelning av avgifter m.m..

Länsstyrelsens nya uppgifter bör enligt regeringen kunna utföras inom nuvarande ekonomiska ramar men Naturvårdsverket bedömer att det, särskilt inledningsvis, behövs att ytterligare resurser tillförs myndigheterna. Genom att höja registreringsavgiften från 750 kronor till 2300 kronor samt att länsstyrelserna själva beslutar om avgiften för fälld älg (33 §) kan ersättning som motsvarar kostnaderna för den egna administrationen, så långt möjligt belasta älgvårdsfonden. De ekonomiska konsekvenserna för länsstyrelsen bör därmed på sikt kunna begränsas.

Registrering av älgskötselområde och licensområde m.m.

8-16 §§

Enligt förslaget till nya föreskrifter ska jakträttshavaren, precis som idag, ansöka om registrering av älgskötselområde och licensområde för älgjakt. Ett förtydligande sker i föreskriften om att ett viltvårdsområde anses företräda jakträttshavarna inom viltvårdsområdet om de fattat beslut om gemensamhetsjakt efter älg (8 §).

I 33 § jaktlagen sägs att ett älgskötselområde som regel ska medge en avskjutning av minst tio vuxna älgar om året. Regeringen har i 3 § jaktförordningen meddelat undantag när området endast medger avskjutning av fem älgar om särskilda skäl föreligger och området är lämpat för älgjakt. Naturvårdsverket föreslår en erinransparagraf till vilken allmänna råd kan utfärdas som ger länsstyrelserna ledning när det gäller bedömningen av vad som är särskilda skäl och hur ett område ska vara beskaffat för att det ska anses som lämpligt. Skrivningarna avser att underlätta länsstyrelsernas bedömning och ge förutsättningar för en enhetlig tillämpning (9 §).

Naturvårdsverket föreslår att ansökan om registrering av älgskötselområde ska innehålla vissa minimiuppgifter men att ansökan samt ansökan om registrering av licensområde för älgjakt i övrigt ska innehålla de uppgifter som länsstyrelsen beslutar. Ansökan ska även fortsättningsvis ges in senast den 31 januari det kalenderår som jakten ska ske om inte länsstyrelsen beslutar annat.

När det gäller frågan om vilka uppgifter som länsstyrelsen måste ha för registrering av älgskötselområden föreslår Naturvårdsverket att sökande ska ge in en skötselplan samt redovisa dels vilka fastigheter som ingår i älgskötselområdet, dels att jakträttshavare och, i förekommande fall viltvårdsområdesförening, har lämnat sitt samtycke. Frågan har föranlett ganska stora diskussioner i referensgruppen och meningarna har varit delade. Enligt 10 § jaktlagen har fastighetsägare jakträtten på fastigheten. Vid jordbruksarrende har arrendatorn jakträtten på den arrenderade marken om inte annat avtalats. Fastighetsägaren får upplåta jakträtt (nyttjanderätt) till annan, fysisk eller juridisk person. Upplåtelsen får avse all jakträtt eller begränsad till exempelvis vissa

djurarter, med ensamrätt eller inte. Upplåtelsen kan dessutom ske genom muntligt avtal. När jakt är kombinerad med jordbruksarrende gäller 9 kap JB för hela upplåtelsen. Överlåtelse av fastigheten till annan kan bryta upplåtelsen av jakträtt. Om fastighet överlåts kan jakträtt som inte är inskriven falla. Det är alltså inte helt lätt att veta vilka som har jakträtt på en fastighet. Den som har bäst förutsättningar är fastighetsägaren. Naturvårdsverket har slutligen fastnat för en skrivning som gör det obligatoriskt att redovisa jakträttshavares och, i förekommande fall, viltvårdsområdesförenings samtycke kombinerat med ett allmänt råd som förtydligar att fastighetsägare alltid är jakträttshavare om jakträtten inte har upplåtits till annan eller om ett viltvårdsområde har bildats. Annan jakträttshavare som hävdar exklusiv jakträtt har att visa sådan rätt.

Deltagare i referensgruppen har framfört att det kommer att vara svårt för länsstyrelsen att kontrollera att samtliga fastighetsägare/jakträttshavare har godkänt att fastigheten ingår i ett älgskötselområde. Frågan är av vikt eftersom det idag förekommer att fastighetsägare anser att en fastighet oriktigt ingår i ett älgjaktområde eller kronhjortsskötselområde. Enligt Naturvårdsverkets förslag bör ansökan innehålla en redovisning över jakträttshavarnas samtycke. Det blir då den sökandes ansvar att se till att samtycke inhämtas/redovisas. Länsstyrelsen får bedöma hur mycket som krävs för att uppgifterna ska anses ha redovisats. Det kommer i många fall att kräva mer förberedelsearbete av sökanden än idag. Även länsstyrelsens granskningsarbete kan komma att ta mer tid i anspråk än idag. Naturvårdsverket anser att det, inte minst med hänsyn till rättssäkerhetsaspekten, är viktigt att ha fastighetsägarna/jakträttshavarnas samtycke (10 §).

Tidigare gällde enligt Naturvårdsverkets föreskrifter att om en jakträttshavare innehade rätt till jakt efter älg på två eller flera fastigheter i ett län skulle dessa registreras tillsammans som ett område. Detsamma gällde om samma person ägde mark som var belägen på flera platser inom länet. Naturvårdsverket föreslår att länsstyrelserna fortsatt får registrera två eller flera fastigheter som ligger inom samma älgförvaltningsområde, men att avgörandet ligger hos länsstyrelsen. Det gäller även en fastighet som består av skiften på olika platser inom älgförvaltningsområdet. Naturvårdsverket har efter diskussioner i referensgruppen och utifrån propositionen kommit fram till att älgförvaltningsområdet i huvudsak ska omfatta en avgränsad älgstam och att detta är det väsentliga. Det är då mindre viktigt att älgjaktsområdena inte alltid är sammanhängande. Naturvårdsverket anser vidare att det bör fastställas att ett markområde inte får registreras både som älgskötselområde och licensområde för älgjakt. Länsstyrelsen ges också rätt att besluta om en begränsning av avskjutningen inom viss del av området. Reglerna är tänkta att underlätta länsstyrelsernas arbete och att ge myndigheterna en viss flexibilitet (12 §).

Beslut om registrering som går sökanden emot ska, om det inte finns skäl för annat, vara den sökande tillhanda senast tre månader före jakttidens början och övriga beslut om registrering senast en månad före jakttidens början. Beslutet ska gälla för begränsad tid eller tills vidare. Bestämmelsen motsvarar tidigare tillämpning enligt 4 § NFS 2002:19 dock att det räcker att beslut som inte går

sökanden emot meddelas senast en månad i förväg. Den senare regeln har införts för att underlätta för länsstyrelserna (13 §).

Naturvårdsverkets förslag innebär att varje förändring av ett älgjaktsområdes gränser och inte obetydliga förändringar i övrigt ska anmälas till länsstyrelsen som avgör om ny registrering krävs. Vad gäller förändring under tiden från ansökan om registrering till älgjaktens början är regeln i 5 § andra stycket NFS 2002:19 oförändrad och länsstyrelsen ska handlägga ansökan så att jakt ändå kan bedrivas samma år som anmälan ges in om inte särskilda skäl talar emot detta. Bestämmelserna ger länsstyrelsen ett verktyg för att få uppdateringar av de fastighets- och jakträttsliga förhållandena avseende älgjaktområden och bör underlätta myndigheternas arbete. Dessa krav har tidigare inte fullt ut gällt licensområden och kretsen av enskilda som är berörda blir därför större (15 §). Naturvårdsverket har tagit fram ett förslag till IT-stöd med avsikten att underlätta även i detta avseende. Förslaget redovisades till regeringen oktober 2011.

I jaktlagens 33 § anges att länsstyrelsen får besluta om att avregistrera ett älgskötselområde som inte uppfyller kraven på hur många älgar som minst kan avskjutas per år eller om förvaltningen inte sker i enlighet med gällande föreskrifter och beslut. Tidigare innehöll NFS 2002:19 en möjlighet till avregistrering om anmälan om jaktresultat uteblivit, felaktiga eller utelämnade uppgifter i ansökan om registrering eller betydande avvikelse från skötselplanen. Naturvårdsverket föreslår att det ska framgå av föreskriften att avregistrering även får ske vid utebliven betalning, om registrering har skett utan att sådan har erlagts, och om älgskötselområdet inte deltar i för förvaltningen viktiga uppgifter som inventeringar och samråd. Avregistrering är en för den enskilde kännbar sanktion eftersom en nyregistrering av ett älgjaktområde är förenat med en avgift men även arbets- och tidskrävande såväl avseende administration som samråd. Naturvårdsverket behåller därför de tidigare skrivningarna om att avregistrering av ett älgskötselområde på grund av uteblivet jaktresultat får ske tidigast en månad efter jakttidens utgång och att beslut om avregistrering ska meddelas senast tre månader före älgjaktens början. Licensområde får enligt jaktlagen endast avregistreras om områdets beskaffenhet inte medger avskjutning av minst en älgkalv om året. Ett beslut om avregistrering av licensområde för älgjakt som leder till att jakttiden förkortas ska enligt Naturvårdsverkets förslag meddelas senast tre månader före älgjaktens början. Om beslut meddelas senare får den förestående älgjakten genomföras innan avregistrering. Detta begränsar de negativa effekterna av en avregistrering för den enskilde jägaren. Naturvårdsverket har också genom allmänt råd förtydligat att en avskjutning som avviker från plan inom ett älgskötselområde och under eller överstiger planerad avskjutning med mer än 10 procent per jaktår vad gäller totala antalet älgar, fördelningen mellan vuxna djur och årskalvar eller könsfördelningen mellan de vuxna älgarna eller som på annat sätt tydligt avviker från älgförvaltningsplanen anses som en väsentlig avvikelse från älgskötselplanen om avvikelse inträffar mer än en gång under en treårsperiod. En avvikelse avseende avskjutning av vuxna älgar bör dock alltid överstiga två älgar per år för att anses vara väsentlig.

Det bör noteras att länsstyrelsens beslut om att avregistrera ett älgskötselområde eller ett licensområde får överklagas hos allmän

förvaltningsdomstol enligt 54 § jaktlagen. En enskild som menar att ett avregistreringsbeslut är oriktigt kan därmed få saken prövad i domstol. (15 §).

Förslagets 16 § motsvarar 8 § i föreskriften NFS 2002:19. Nya paragrafhänvisningar har dock gjorts men detta bedöms inte leda till någon ändring i sak (16 §).

Älgförvaltningsgrupp

Uppgifter

17 §

Av 3 d § jaktförordningen framgår det att länsstyrelsen ska inrätta en älgförvaltningsgrupp för ett älgförvaltningsområde. Enligt Naturvårdsverkets förslag ska huvuduppgifterna för gruppen, utöver att som anges i förordningen upprätta en älgförvaltningsplan för området för länsstyrelsens godkännande, vara att följa upp förvaltningen och ställda mål samt att så långt som möjligt samordna jakten inom området. Älgförvaltningsgruppen ska också föreslå den minsta areal som krävs för att få fälla en älg inom älgförvaltningsområdet som grund för licensjaksbesluten. En ytterligare uppgift för gruppen är att vid kraftig avvikelse vidta åtgärder som krävs för att i älgförvaltningsplanen uppsatta mål för avskjutning ska kunna nås under pågående jaktsäsong. Referensgruppen har betonat att det nya är fokus på en adaptiv förvaltning och att det därmed är särskilt viktigt med uppföljning och korrigerande åtgärder. Uppgifterna är nya för älgförvaltningsgruppens ledamöter och kan komma att ta relativt mycket tid i anspråk, i vart fall inledningsvis. Ledamöterna kommer att få ersättning för sitt arbete. Ersättningen tas ur älgvårdsfonden, som byggs upp av avgifter för registrering av älgjaktområden och av fällavgifter. Naturvårdsverket har av markägarrepresentanter i referensgruppen förstått att markägarna har en något annorlunda syn på älgförvaltningsgruppens ansvar och roll än den Naturvårdsverket har. Markägarsidan anser att älgförvaltningsgruppen, där markägarna har utslagsröst, ska styra förvaltningen i älgförvaltningsområdet och att älgskötselplanerna är av helt underordnad betydelse. Naturvårdsverket menar att älgskötselplanerna, oaktat den stora betydelse som de nya älgförvaltningsplanerna har, fortsatt kommer att vara viktiga som instrument i älgförvaltningen. Länsstyrelsen har det yttersta ansvaret för att dessa ska harmonisera genom godkännande respektive fastställande.

Älgförvaltningsplan

18-20 §§

Naturvårdsverkets förslag beskriver på vilket underlag älgförvaltningsplanerna ska tas fram och revideras. Bestämmelsen är viktig för en adaptiv förvaltning. Vad gäller förhållandet mellan älgförvaltningsplanerna och älgskötselplanerna, som tas fram av ett älgskötselområde, tydliggörs det att älgförvaltningsplanerna ska innehålla råd och vägledning för älgskötselplanerna. Bestämmelserna bör kunna underlätta älgförvaltningsgruppens arbete men även länsstyrelsernas granskningsfunktion eftersom föreskriften, om än i grova drag, anger

ambitionsnivån. En adaptiv förvaltning kan ju i princip kräva en ständig uppföljning och korrigerande åtgärder. Naturvårdsverket har dock av resursskäl stannat vid att det inte bör krävas att gruppen ser över planen och föreslår ändringar oftare än en gång per år och att en ny plan tas fram med treårsintervaller. Länsstyrelsen ska ju också ha förutsättningar att hinna godkänna ändrade och nya planer.

Organisation

21-25 §§

Förslagets 21 § är en erinransparagraf.

Naturvårdsverket anser att en paragraf bör tas in som betonar att gruppen kan adjungera experter, men att dessa då inte har rösträtt. Referensgruppen har särskilt identifierat behov av att Skogsstyrelsen och Nationella viltolycksrådet kan delta för att frågor om skada på skog m.m. och trafiksäkerhetsaspekter ska bli riktigt belysta och Naturvårdsverket föreslår därför ett allmänt råd med det innehållet. Mot bakgrund av att det så tydligt anges i förordningen vilka ledamöter som ingår i älgförvaltningsgruppen är det Naturvårdsverkets inställning, trots att sådana önskemål har framställts, att verket inte kan föreskriva om ytterligare obligatoriskt deltagande i gruppen. Bestämmelsen kan ju självfallet leda till nya arbetsuppgifter för Skogsstyrelsen och de myndigheter och andra som kan komma ifråga som representant för Nationella viltolycksrådet. Arbetsuppgifterna torde dock omfattas av i vart fall Skogsstyrelsens uppdrag och Skogsstyrelsen har i referensgruppen förklarat att man kommer att kunna avsätta tid att delta i sådana grupper. Länsstyrelsen ges enligt förslagets 37 § möjlighet att besluta om att medel ur älgvårdsfonden får användas till länsstyrelsens administration av älgjakten samt till kostnader för älgförvaltningsgruppernas arbete. På denna grund kan även ersättning till adjungerade experter utgå. (22 §)

Mandatperioden är tre år enligt förslaget och om en ledamot avgår ska en ny utses för återstoden av mandatperioden. (23 §)

Det bör enligt Naturvårdsverket regleras ett minsta antal möten som älgförvaltningsgruppen ska hålla årligen och Naturvårdsverket föreslår att minimiantalet sätts till två, men förutsätter samtidigt att det kommer att krävas fler möten inledningsvis. Mötena ska protokollföras, men Naturvårdsverket menar att det kan lämnas åt älgförvaltningsgrupperna att själva sköta detta och att det inte behövs krav på arkivering m.m. Flera remissinstanser har framhållit att protokollen ska vara tillgängliga för i vart fall länsstyrelserna och Naturvårdsverket har därför valt att ta in en bestämmelse om att protokollen utan dröjsmål ska ges in till länsstyrelsen. För att säkerställa att organisationen kring mötena är god anser Naturvårdsverket det lämpligt att ta in skrivningar om att ledamöterna ska kallas till möte minst två veckor i förväg och att det ska finnas en dagordning för mötet. (24 §)

Frågan om älgförvaltningsgruppens beslutsförhet har diskuterats i referensgruppen och Naturvårdsverket har, efter synpunkter från främst länsstyrelserna, stannat vid att ange att gruppen är beslutsför när minst två

tredjedelar av vardera mark- och jaktintresset är personligen närvarande. Fullmakt får användas men en ledamot får inte företräda mer än en annan ledamot. En fullmakt gäller endast ett möte. (25 §)

Arvoden

26 §

Av prop. 2009/10:239 framgår att det för uppdraget som ledamot i älgförvaltningsgruppen bör utgå visst arvode. Detta är inte närmare reglerat i jaktlagen eller jaktförordningen. Jaktförordningen anger i 52 d § att länsstyrelsen ur älgvårdsfonden får lämna bidrag till kostnaderna för administration av älgjakten enligt föreskrifter som meddelas av Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket föreslår att ett årligt arvode ska utgå med 5 000 kronor per ledamot. Arvodet är skattepliktigt. Att verket föreslår ett årligt arvode beror i första hand på att det finns en ambition med den nya förvaltningen att minska länsstyrelsens administrativa uppgifter. Att ha ett fast arvode till samtliga ledamöter, även om utbetalning sker två gånger per år, är enklare än att kräva in deltagarlistor från möten och utge ersättning för varje möte. I den årliga ersättningen ingår också viss inläsning och arbete utanför mötestid. Det har framförts viss oro i referensgruppen att det kan vara svårt att få lämpliga personer att ställa upp som ledamöter om ersättningen är alltför begränsad i förhållande till vad de förväntas göra. Det föreslagna beloppet bygger på arvoden i andra liknande sammanhang. Dagsarvodet för ledamot i rennäringsdelegationen och viltförvaltningsdelegationen uppgick 2010 till 975 kronor. Antalet sammanträden i älgförvaltningsgruppen bedöms uppgå till 3-4 årligen. Arbetsuppgifterna för gruppen är omfattande och förutsätter att arbete utförs mellan sammanträdena. Naturvårdsverket bedömer därför att 5 000 kronor är en rimlig ersättning för det arbete som ledamöterna i genomsnitt ska utföra årligen. Härutöver bör ledamöterna få ersättning för resekostnader och traktamente enligt de grunder som fastställs för länsstyrelsens arbetstagare. Ersättning utgår dock inte till ledamot som endast i ringa omfattning deltar i älgförvaltningsgruppens arbete.

Älgskötselområden

(27-30 §§)

Jaktlagen föreskriver i 33 § (som träder i kraft 1 januari 2012) att jakt efter älg får ske utan licens i ett område som länsstyrelsen har registrerat som älgskötselområde. I 3 § jaktförordningen (som träder i kraft 1 januari 2012) anges att det för ett älgskötselområde ska finnas en skötselplan. Naturvårdsverket har i 7 § jaktförordningen bemyndigats att meddela föreskrifter om bland annat älgskötselområde och om länsstyrelsens prövning i ärenden som avser älgskötselområden.

I dagens 2 § NFS 2002:19 är det föreskrivet att en ansökan om registrering av ett älgskötselområde ska innehålla de uppgifter som länsstyrelsen beslutar. I allmänna råd har Naturvårdsverket ansett att skötselplanen för området bör

infordras i samband med ansökan om registrering. De allmänna råden anger också vad en plan bör innehålla (långsiktig målsättning, skadebegränsning, betessituationen, årlig avskjutning m.m.) och hur den bör följas upp.

Naturvårdsverket anser att det direkt av föreskrifterna ska framgå vilka krav som ställs på skötselplanen och att de relevanta allmänna råden ska inarbetas i föreskrifterna. Planen ska gälla för en period av tre år om länsstyrelsen inte beslutar om annat. Kravet på innehåll i Naturvårdsverkets förslag speglar till viss del vad som hittills har tillämpats men är mer detaljerat och omfattar också en koppling till älgförvaltningsplanen och älgförvaltningsgruppen. Älgförvaltningsgruppen ska exempelvis godkänna skötselplanen för att gruppen ska kunna reagera om planen inte drar åt samma håll som den mer övergripande älgförvaltningsplanen. Reglerna om vad skötselplanen ska innehålla, att den ska följas upp på visst sätt och revideras med jämna intervaller bedöms ställa större krav på älgskötselområden och deras företrädare än vad som gäller idag. Företrädare för älgskötselområdet ansvarar för att årliga protokollförda samråd sker med markägare och jägare inom området. Samrådsprotokollen ska bevaras under minst fem år och ges in till länsstyrelsen på begäran. Den nya förvaltningen bygger på att markägare och jägare får större ansvar än tidigare men också större inflytande. Även länsstyrelsen får vissa uppgifter direkt föreskrivna. Bland annat ska länsstyrelsen, som ett led i en adaptiv förvaltning ha en viss uppföljning av skötselplanerna och vid behov vidta åtgärder, som avregistrering. Även krav på samråd i vissa situationer har tagits in. Det har tidigare rått viss osäkerhet om vad länsstyrelsen kan göra och får kräva och de nya reglerna bedöms därför utgöra förtydliganden som avser att underlätta länsstyrelsernas administration. Vissa tidigare krav på samråd med viltvårdsnämnd enligt allmänna råd utgår och länsstyrelsens belastning bör därför inte öka nämnvärt. Det kommande IT-stödet bör också underlätta denna uppgift. Länsstyrelsen har också möjlighet att ta ut ersättning för egen administration ur älgvårdsfonden och kan därför resursförstärka om behov föreligger.

Skyddsjakt

Vid länsstyrelsens beslut om skyddsjakt efter älg ska berörd älgförvaltningsgrupp yttra sig på begäran, om så kan ske utan dröjsmål. (31 §)

Avgift för registrering, älgavgifter och bidrag ur älgvårdsfonden

32-42 §§

I jaktförordningen (1987:905) 52 b § (träder ikraft vid årsskiftet) anges att "För en älg som fälls ska jakträttshavaren betala en avgift som fastställs av länsstyrelsen enligt föreskrifter som meddelas av Naturvårdsverket".

Enligt propositionen 2009/10:239 s. 62 bör *älgavgifterna fastställas av länsstyrelserna utifrån kostnaderna för en ekosystembaserad adaptiv förvaltning av älgen*. Fällavgifterna bör finansiera inventeringar, arvode och viss utbildning av ledamöterna i älgförvaltningsgruppen (som har en viktig roll i den nya

älgförvaltningen). Det sägs vidare (s.65) att "målet är att älgjakten ska vara självfinansierad".

Naturvårdsverket har varit i kontakt med Ekonomistyrningsverket som har konstaterat att förhållandena här verkar inte riktigt följa gängse bruk. Normalt sett skulle texten i 52 b § jaktförordningen "För en älg som fällt ska jakträttshavaren betala en avgift som fastställs av länsstyrelsen enligt föreskrifter som meddelas av Naturvårdsverket" innebära att Naturvårdsverket beslutar taxan och sedan är det länsstyrelserna som beslutar summan (exempelvis efter antalet älgar för respektive jaktlag). Att en myndighet får meddela föreskrifter om avgifter innebär i normalfallet att myndigheten beslutar taxan. Bemyndigandet i 52 b § ger dock länsstyrelsen rätt att fastställa avgiften.

Avgiftsförordningen (1992:191) är tillämplig om älgavgiften är att betrakta som en avgift. Naturvårdsverket gör ingen egen bedömning utan utgår ifrån att älgavgiften är en avgift. Då är vissa paragrafer i avgiftsförordningen aktuella (2-3, 7-8 och 25 §§). När det gäller indrivning av statens fordringar har Kronofogden ett uppdrag. Kammarkollegiet ansvarar för förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar. Länsstyrelserna som i referensgruppen har framfört behov av att förfarandet kring älgavgifterna (indrivning m.m.) regleras bör därför redan ha detta tillgodosett i gällande regelverk.

Jägarorganisationerna har framfört att man vill ha en högre registreringsavgift och lägre älgavgift. Prop. 2009/10:239 innehåller inget om att det ska vara lägsta möjliga älgavgift. Tvärt om signalerar regeringen att en höjning kan behövas. Naturvårdsverket menar att en höjning av älgavgiften krävs för att klara finansieringen av älgförvaltningen. Registreringsavgifterna (ansökan om registrering eller ändring av) kommer också att höjas från dagens 750 kronor till 2300 kronor. Efter dialog med i första hand företrädare för länsstyrelserna har Naturvårdsverket rekommenderats att besluta om en registreringsavgift mellan 2000 och 3000 kronor. Naturvårdsverket har av flera skäl stannat vid 2300 kronor vilket motsvarar klass 4 enligt avgiftsförordningen.

Det är Länsstyrelsen som myndighet som bär det totala ekonomiska ansvaret för länets älgförvaltning.

Föreskriften tydliggör vem det är som har att betala fällavgift (den som har rätt att tillgodogöra sig fälld älg). I övrigt är det endast smärre ändringar i de tidigare bestämmelserna i NFS 2002:19 om befrielse från skyldighet att betala fällavgift.

Licens för jakt efter älg

43-47 §§

Älgförvaltningsgruppen ska enligt förslaget (17 §) föreslå den minsta areal som krävs för att få fälla en älgkalv respektive en vuxen älg inom älgförvaltningsområdet. Detta utgör underlag för länsstyrelsens beslut om licens. (43 §)

Det finns skäl till varför en "automatisk" omregistrering till licensområde bör ske. Om länsstyrelsen avregistrerar ett älgskötselområde är det lämpligt att besluta

om licensområde eftersom det ur älgförvaltningssynpunkt inte är tillfredsställande att det bara jagas älgkalv över exempelvis ett område om 10 000 ha eller mer (oregistrerat område). En omregistrering utan ansökan förefaller vara det allra bästa för de berörda jakträttshavarna och även om det föranleder merarbete för länsstyrelsen är detta ändå mer begränsat än vad det skulle vara om nya ansökningar krävdes i varje enskilt fall. För att förhindra negativa konsekvenser för fastighetsägare inför Naturvårdsverket en uttrycklig möjlighet för fastighetsägare, vars fastighet överförs till licensområde, när länsstyrelsen avregistrerar ett älgskötselområde som inte längre uppfyller kraven på ett sådant, att istället låta avregistrera fastigheten om han eller hon vill det. (44 §)

Naturvårdsverket anser att det bör föreskrivas att tilldelningen av älgar vid licensjakt efter älg ska grundas på älgförvaltningsplanen. Vissa ytterligare detaljer i licensbeslut vad gäller tilldelade djur införs men bestämmelsen bedöms inte medföra några egentliga konsekvenser för myndigheter eller enskilda jägare. (46 §)

Om det inte finns särskilda skäl för annat ska licens vara sökanden tillhanda senast en månad före jakttidens början. (47 §)

Jaktledarens ansvar

Paragrafen motsvarar tidigare bestämmelse i 20 § NFS 2002:19 dock med det tillägget att jaktledaren ska informera jaktdeltagarna om vikten av att delta i inventeringar och att rapportera älgobservationer. (48 §)

Jakt efter kronhjort

Kronhjortsskötselområden

49-55 §§

Naturvårdsverket föreslår inga större ändringar i sak vad gäller jakt efter kronhjort. Verket har dock låtit arbeta in tidigare allmänna råd i föreskrifterna och delat upp dessa i älg- respektive kronhjortsjakt. Verket har också låtit ta in skrivningar som överensstämmer med de som ska gälla för älgskötselområde om ansökans innehåll. Bestämmelserna torde, enligt Naturvårdsverkets bedömning, inte på något avgörande sätt avvika från dagens tillämpning och konsekvenserna skulle därför inte bli betydande. Vissa uppgifter tillkommer för länsstyrelsen (bland annat uppföljning vart tredje år). Det kan dock underlätta administrationen att reglerna för älg- och kronhjortsjakt inte skiljer sig så mycket åt. En skillnad i förhållande till älgförvaltningen är att länsstyrelsen inte har möjlighet att få sina kostnader för administrationen ersatta ur älgvårdsfonden.

Beslut om kronhjortsområde (avser endast Skåne län)

56-61 §§

Naturvårdsverket föreslår inga ändringar i sak utöver att tidigare allmänna råd görs till föreskrifter och att det tydliggörs vad ett beslut om licens ska innehålla.

Register

Bestämmelsen har hämtats från NFS 2002:19 och har placerats på slutet av föreskriften för att det ska framgå att den gäller både älg och kronhjort. Vissa tillägg har gjorts. Registret ska även innehålla företrädares e-postadress om sådan finns, fastighetsbeteckningar samt, för älgjaktområde, uppgift om till vilket älgförvaltningsområde det hör. (62 §)

Undantag från föreskrifterna

Bestämmelsen har omarbetats i förhållande till NFS 2002:19 och är begränsad till att undantag kan medges länsstyrelsen vid beslut om särskilda skäl föreligger. (63 §)

1.3 Kan regleringen få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt?

Regleringen bedöms inte få några negativa effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Reglerna om en ny älgförvaltning riktar sig i första hand till enskilda jägare, markägare och myndigheter. Jägare är privatpersoner eller, i vissa fall, särskilda sammanslutningar. Företag kan däremot äga mark och därigenom få uppgifter i den nya förvaltningen. Markägarnas organisationer ska bland annat föreslå ledamöter till älgförvaltningsgruppen. En sådan uppgift kan komma att läggas på en anställd i ett företag som en del av anställningsuppgifterna. Arbetsinsatsen som ledamot är dock av mindre omfattning (uppskattningsvis ca 5 dagar per år) och bygger på ett frivilligt deltagande vilket gör att den negativa effekten för företaget är begränsad. Vår uppskattning är att det maximalt kan beröra 420 personer anställda på sådana företag som äger mark.¹ Det bör motsvara en total maximal kostnad på 4 200 000 kr.² Dessutom ersätts varje aktivt deltagande ledamot med 5 000 kr per år. Det motsvarar för 420 personer en intäkt på 2 100 000 kr. Positiva effekter av betydelse för företag som äger mark är att de får bättre förutsättningar att påverka skadesituationen i skog och mark än vad de har idag, vilket de också har efterfrågat.

Övergångsbestämmelser

De nya reglerna införs under tidspress, vilket föranleder vissa lättnader i tillämpningen under de första två åren.

¹ Uppskattningen är beräknad på följande sätt. I 20 av 21 st län förekommer älg. Ett län kommer antagligen att delas upp i 5–10 älgförvaltningsområden. Ett snitt är då ca 7 älgförvaltningsområden per län. I varje älgförvaltningsgrupp (en i varje älgförvaltningsområde) sitter 3 ledamöter som representerar markägare och kan vara anställda på företag som äger mark. $20 \times 7 \times 3 = 420$

² Beräkningen är gjord i Tillväxtverkets regelräknare med en timlön på 250 kr/h.

1.4 Konsekvenser för små företag

Föreskrifterna anses inte ha någon inverkan på små företag.